canic.zorica123@gmail.com

Srpski jezik – I_1; I_3; I_4 – 27.03.2020. 73 čas

Наставна тема: Хуманизам и ренесанса
Наставна јединица: Франческо Петрарка „Канцонијер" (61-ви сонет)
(1304 – 1384.)
Арез Авињон

- Преломни догађај у животу песника је 6. април 1327. год испред цркве Свете Кларе у Авињону када је срео Мадону Лауру. Заљубио се на први поглед у прелепу ренесансну жену Лауру Новес.
Трагови те бесмртне љубави су у зборнику лирских љубавних песама „Канцонијер", који је написан у славу те љубави на народном италијанском језику.
Збирка „Канцонијер" (назив према речи canzoniere = песмарица) (rime sparse = расуте риме) садржи 366 – лирских песама (317 – сонета, 29 – кандона; 9 секстина; 7 балада; и 4 мадригала.
Лирске љубавне песме се деле на песме за живота Мадоне Лауре и оне после смрти госпе Лауре.

61-ви сонет (За живота госпе Лауре)

- Сонет је надахнут платонском љубављу према госпи Лури, и представља нову хуманистичку поезију
- Сонет је најпознатији песнички облик у италијанској књижевности; састоји се из два катрена и две терцине (4,4 и 3,3); користе га разне песничке школе у прошлости до данас.
- Подражавањем Петраркине поезије створена је петраркистичка песничка школа. Најчешће је подражаван 61-ви сонет.
- Сви петраркисти, па и дубровачки следници су љубавни петраркистички роман – Утврђени љубавни роман садржи:
  1. Љубав на први поглед;
  2. Описивање лепоте и избрање „госпође";
  3. Обожавање издалека;
  4. Патњиковање због неуслишене љубави;
  5. Разочарење у љубав и овоземаљске радости.

Тема: Љубав на први поглед и благословљење времена и места првог сусрета.

I строфа
„Нека је блажен дан, месец и доба,
Година, час, и тренут, оно време
И лепи онај крај и место, где ме
Згодише ока два, слуташе оба.

- Песник је срећан због првог сусрета;
- Мотиви љубави на први поглед и блаженства
- Стилске фигуре:
  1) градација (блажен – дан, месец и доба)
  2) метонимија: згодише ока два...

II строфа:
„Блажене прве патње које вежу — персонификација
И
Услатком споју са љубављу мене,
И лук и стреле што погодише ме,
И ране које до срца ми сежу.
метафора

Лирски субјект, песник, слави љубавне патње, јер га повезују са љубављу.
Мотиви блаженства и слатке патње;
Симбол је Амор који шаље стреле љубави.
Стилске фигуре:
а) персонификација: патње које вежу
б) и лук и стреле што погодише ме – метафора

III СТРОФА: Блажени били сви гласови које
Уз уздах, жудњу и сузе без броја
Просух зовући име Госпе моје;

- Лирски субјект чезне за Госпом
- Мотиви блаженства и жудње (уз дозивање Госпе)
- Стилске фигуре:
градација: уздах, жудња и сузе без броја

IV СТРОФА: И блажене све хартије где пишем
У славу њену, и мисао моја
Која је њена, и ничија више.

Лирски субјект мисли на Госпу, која је његова инспирација.
Мотиви: стваралаштва и љубавног блаженства — инспирације

Питања: Какво осећање исказује лирски субјект песник у овом сонету?
- Који су мотиви уочљиви у сонету?
- У каквом су односу мотив љубавне патње и мотив стваралаштва?
- Утврдите распоред мотива, које су стилске фигуре и композицију песме.
- Шта је сонет? Који део петраркистичког романа је овде отсек?

292-ги сонет

I СТРОФА: „... Очи о којим тако топло зборих,
И руке, лице, стопала и длани,
Због којих свету остадох по страни
И самом себи странцем себе створих.

Лирски субјект: губи самог себе постаје нешто други не разуме себе; све ради за њу.

Стилске фигуре:
метонимија (очи, о којим тако топло зборих)
градација (руке, лице, стопала и длани) — све што се видело на сликама ренесансних мајстора

II СТРОФА: Увијци косе чиста сјајна злата
И блесак смешка анђеоског, што је
На земљи небо сатворио моје,
Сад све је само прегршт глувог блата;

Мотив ренесансне лепоте; жена је попут недодирљива
Мотиви ренесансне лепоте и мотив смрти
Стилска фигура контраст (злато блата)
Епитети: чиста сјајна, анђеоски глувог.
Еуфемизам: прегршт глувог блата (замењена реч смрт)

III СТРОФА: Но ипак живот, што ми жалост ствара,
Без оног светла, милог ми тромко
У бури, кад је брод без кормилара;

стил. фигуре: метафора
поређење

Мотиви патње, жалости губљење смисла живота

IV СТРОФА: Нек љубавна ми песма сврши туге,
Пресахну жила ума свекаликог,
А цитра моја у плач обрну се.

Престаје љубавно и уметничко надахнуће.

Персонификација

ПИТАЊА: · Како на Петрарку делује смрт његове Музе?
· Да ли ће песник после њене смрти престати да пева, или ће се само променити тон на његовој цитри?
· Опишите лепоту жене из Петраркиног стваралаштва.

Циљ часа: Да ученици схвате нову хуманистичку поезију, нове књижевне врсте, культ Мадоне - женске лепоте, мотиве љубави и радости живота. Све што се ствара, створено је у част човека, који је центар збивања. Писац приказује свакодневни живот и ствари о којима се говори. На примерима Петраркиних сонета ученици треба да схвате како се слави жена, лепота и љубав која је узвишена и више је чежња, платонска, него бол.

Очекивани исход: Да ученици схвате новине унете у поезију у Петраркиним стиховима. Ова два сонета приказују како је занос љубавне радости (лаурине очи и руке, коса, смешак анђеоски) прешао у тугу. Глас блаженства у љубави преокренут је у жалосни тон сећања на прошле дане и лечбав.
Подражавање његове, Петраркине љубавне поезије и сонетне форме означено је називом петраркизам.